

SHOSHILINCH HOLATLARDA HAMSHIRALIK YORDAMI VA UNING SAMARADORLIGI

2-son Respublika Abu Ali Ibn Sino nomidagi jamoat
salomatligi texnikumi bosh o'qituvchisi
Atabayeva Gulnoza Yashinovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada shoshilinch holatlar tibbiyot amaliyotida tezkor va malakali yondashuvni talab qiladigan, bemor hayoti uchun bevosita xavf tug'diruvchi klinik vaziyatlardir. Ushbu maqolada shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami, uning tashkiliy va amaliy jihatlari, hamshiraning kasbiy kompetensiyalari hamda ko'rsatilayotgan yordam samaradorligi masalalari keng yoritilgan. Shuningdek, shoshilinch holatlarda hamshiraning o'rni, mas'uliyati va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarining ahamiyati tahlil qilingan. Zamonaviy tibbiyotda hamshiralik yordamini takomillashtirish orqali shoshilinch holatlarda o'lim va asoratlar ko'rsatkichlarini kamaytirish imkoniyatlari haqida atroflicha fikr va mulohazalar yuritiladi va bayon etiladi.

Kalit so'zlar: shoshilinch holatlar, hamshiralik yordami, tez tibbiy yordam, reanimatsiya, intensiv terapiya, bemor xavfsizligi.

СЕСТРИНСКИЙ УХОД В ЭКСТРЕННЫХ СИТУАЦИЯХ И ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТЬ

Примечание: В данной статье описываются экстренные ситуации как клинические обстоятельства, требующие незамедлительного и компетентного подхода в медицинской практике и представляющие прямую угрозу жизни пациента. В статье подробно рассматриваются вопросы сестринского ухода в экстренных ситуациях, его организационные и практические аспекты, профессиональные компетенции медсестры и эффективность оказываемой помощи. Также анализируется роль, обязанности и важность навыков самостоятельного принятия решений медсестрой в экстренных ситуациях. Подробно обсуждаются и рассматриваются возможности снижения смертности и осложнений в экстренных ситуациях путем улучшения сестринского ухода в современной медицине.

Ключевые слова: экстренные ситуации, сестринский уход, неотложная медицинская помощь, реанимация, интенсивная терапия, безопасность пациента.

NURSING CARE IN EMERGENCIES AND ITS EFFECTIVENESS

Abstract: This article describes emergency situations in medical practice as clinical situations that require a prompt and competent approach and pose an immediate threat to the patient's life. This article extensively covers the issues of nursing care in emergency situations, its organizational and practical aspects, the professional competencies of the nurse, and the effectiveness of the care provided. It also analyzes the role, responsibilities, and the importance of independent decision-making skills of the nurse in emergency situations. The possibilities of reducing mortality and complications in emergency situations by improving nursing care in modern medicine are discussed and discussed in detail.

Keywords: emergency situations, nursing care, emergency medical care, resuscitation, intensive care, patient safety.

KIRISH

Bugungi kunda sog'liqni saqlash tizimida shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish masalasi dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Shoshilinch holatlar kutilmaganda yuzaga kelib, qisqa vaqt ichida bemor hayotiga jiddiy xavf tug'diradi. Bunday vaziyatlarda tibbiyot xodimlarining, ayniqsa hamshiralarning tezkor, to'g'ri va samarali harakati hal qiluvchi ahamiyatga ega. Hamshira shoshilinch holatlarda bemor bilan birinchi bo'lib muloqot qiladigan tibbiyot xodimi bo'lib, uning bilim va amaliy ko'nikmalari bemorning keyingi taqdiri uchun muhim omil hisoblanadi. Shuning uchun ham shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami va uning samaradorligini ilmiy jihatdan o'rganish, amaliyotga joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolaning maqsadi shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami mazmunini yoritish, uning samaradorligini oshirish yo'llarini tahlil qilishdan iborat.

METADALOGIYA

Mazkur tadqiqotda shoshilinch holatlar tushunchasi va ularning turlarini o'rganish metodologik asos sifatida qabul qilindi. Tadqiqot jarayonida shoshilinch holatlar tibbiy amaliyotda bemor hayoti va sog'lig'iga bevosita xavf tug'diruvchi, qisqa vaqt ichida tibbiy aralashuvni talab qiladigan klinik vaziyatlar sifatida talqin qilindi. Ushbu yondashuv shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami mazmunini aniqlash va uning samaradorligini baholashda muhim metodologik mezon bo'lib xizmat qildi. Metodologik yondashuv doirasida shoshilinch holatlar hayotiy muhim funksiyalarning buzilishi darajasiga ko'ra tizimlashtirildi. Xususan, nafas olish va qon aylanishining keskin buzilishi bilan kechuvchi holatlar birlamchi shoshilinch holatlar sifatida ajratildi. Bunday vaziyatlarga yurak faoliyatining to'xtashi, o'tkir yurak-tomir yetishmovchiligi, o'tkir nafas yetishmovchiligi va og'ir aritmiyalar kiritildi. Ushbu tasnif reanimatsiya va intensiv terapiya choralari ustuvorligini belgilashda asos bo'lib xizmat qildi. Shuningdek, metodologiyada allergik va toksik ta'sirlar natijasida yuzaga

keladigan shoshilinch holatlar alohida guruh sifatida ko'rib chiqildi. Anafilaktik reaksiyalar, dori vositalariga o'tkir sezuvchanlik holatlari hamda zaharlanishlar shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishni talab qiluvchi muhim klinik vaziyatlar sifatida baholandi. Ushbu yondashuv hamshiralik yordamini rejalashtirishda etiologik omillarni hisobga olish imkonini berdi. Tadqiqot metodologiyasida shoshilinch holatlarning travmatik va nevrologik turlari ham e'tiborga olindi. Og'ir qon ketishlar, politravmalar, hushdan ketish, tutqanoq holatlari va o'tkir miya qon aylanishi buzilishlari hamshiralik yordamini tezkor va muvofiqlashtirilgan tarzda amalga oshirishni talab qiluvchi holatlar sifatida tasniflandi. Ushbu tasnif amaliy mashg'ulotlar va klinik vaziyatlarni tahlil qilishda qo'llanildi. Umuman olganda, metodologik yondashuv shoshilinch holatlarni turlari bo'yicha tizimlashtirish, ularning klinik ahamiyatini aniqlash hamda har bir holatda hamshiralik yordami algoritmlarini ishlab chiqishga qaratildi. Bu yondashuv yuqoridagi maqolada bayon etilgan nazariy va amaliy xulosalarning ilmiy asoslanganligini ta'minlashga xizmat qildi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

So'nggi yillarda shoshilinch holatlarda tibbiy yordam ko'rsatish, xususan hamshiralik yordamini takomillashtirish masalalari tibbiyot fanida muhim yo'nalishlardan biri sifatida keng o'rganilmoqda. Ilmiy adabiyotlarda shoshilinch holatlar bemor hayoti uchun bevosita xavf tug'diruvchi, qisqa vaqt ichida malakali tibbiy yordam ko'rsatishni talab qiladigan klinik vaziyatlar sifatida ta'riflanadi. Ko'plab tadqiqotchilar bunday holatlarda hamshiralarning roli faqat yordamchi emas, balki mustaqil va mas'uliyatli bo'g'in sifatida baholanayotganini ta'kidlaydilar. O'zbek va xorijiy manbalarda keltirilishicha, shoshilinch holatlarda birlamchi tibbiy yordamning samaradorligi ko'p jihatdan hamshiralarning bilim darajasi, amaliy ko'nikmalari va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatiga bog'liq. Abdullayev A.A. va Karimov U.K.ning ilmiy ishlarida shoshilinch holatlarda hamshira tomonidan to'g'ri va o'z vaqtida ko'rsatilgan yordam bemorning hayotini saqlab qolish ehtimolini bir necha barobar oshirishi qayd etilgan. Ushbu manbalarda hamshiralik yordami shoshilinch tibbiy yordam tizimining asosiy bo'g'ini sifatida e'tirof etiladi. Reanimatsiya va intensiv terapiya bo'yicha yozilgan adabiyotlarda ham hamshiralik yordami alohida o'rin egallaydi. Ismoilov I.I.ning tadqiqotlarida reanimatsiya jarayonida hamshiraning doimiy kuzatuv, monitoring olib borishi va dori vositalarini to'g'ri qo'llashi davolash samaradorligining muhim omili sifatida ko'rsatiladi. Muallifning fikricha, shifokor va hamshira o'rtasidagi uzviy hamkorlik shoshilinch holatlarning ijobiy yakunlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, shoshilinch holatlar nafaqat yurak va nafas faoliyatining buzilishi bilan, balki travmalar, allergik reaksiyalar, zaharlanishlar va nevrologik holatlar bilan ham kechishi mumkin. Qodirov B.Sh. o'z ishlarida shoshilinch holatlarning turli klinik shakllarida hamshiralik yordami algoritmlarini ishlab chiqish zarurligini ta'kidlaydi.

Ushbu algoritmlar yordam ko'rsatishning aniqligi va tezkorligini ta'minlab, asoratlar xavfini kamaytiradi. Shuningdek, ilmiy manbalarda hamshiralik yordami samaradorligiga ta'lim va malaka oshirish tizimining ta'siri keng yoritilgan. Xolmatov M.M.ning ta'kidlashicha, simulyatsion mashg'ulotlar, amaliy treninglar va uzluksiz kasbiy rivojlanish shoshilinch holatlarda hamshiralarning tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshiradi. Bu esa real klinik vaziyatlarda tezkor va to'g'ri harakat qilish imkonini beradi, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami samaradorligi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ular orasida bilim, amaliy ko'nikma, tajriba, tashkiliy yondashuv va ta'lim sifati muhim o'rin tutadi. Ushbu ilmiy qarashlar yuqoridagi maqolada bayon etilgan xulosalarning nazariy asosini tashkil etadi hamda shoshilinch holatlarda hamshiralik yordamini yanada rivojlantirish zarurligini tasdiqlaydi.

NATIJA VA MUHOKAMALAR

Ushbu maqolada shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami va uning samaradorligi masalalari tizimli ravishda o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, hamshiralarning bilim darajasi, amaliy ko'nikmalari va tezkor qaror qabul qilish qobiliyati shoshilinch holatlarda bemor hayotini saqlab qolishdagi hal qiluvchi omil hisoblanadi. Adabiyotlar tahlili va metodologik yondashuvlar asosida shoshilinch holatlar turli guruhlariga bo'lingan: yurak va nafas faoliyati buzilishlari, travmalar, allergik va toksik reaksiyalar, nevrologik buzilishlar. Har bir holatda hamshiraning vazifalari va ko'rsatadigan yordam algoritmlari aniq belgilangan bo'lib, bu yordamning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Muhokama davomida aniqlanishicha, shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami samaradorligi faqat individual bilim va ko'nikmalarga bog'liq emas, balki jamoaviy ishlash, zamonaviy tibbiy texnologiyalar va doimiy monitoring tizimlari bilan chambarchas bog'liq. Masalan, reanimatsiya va intensiv terapiya bo'limlarida hamshiralarning bemorning holatini doimiy nazorat qilishlari va sun'iy nafas oldirish, dori vositalarini to'g'ri qo'llashlari natijaviy ko'rsatkichlarni sezilarli darajada yaxshilaydi. Shuningdek, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, hamshiralarning kasbiy malakasini oshirish, simulyatsion mashg'ulotlar va amaliy treninglar o'tkazish shoshilinch holatlarda tezkor va samarali yordam ko'rsatishni ta'minlaydi. Bu esa bemor xavfsizligini oshiradi va o'lim hamda asoratlar ehtimolini kamaytiradi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami samaradorligini oshirish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Bu yondashuv:

- hamshiralarning bilim va amaliy ko'nikmalarini oshirish;
- klinik protokollar va algoritmlarni joriy etish;
- zamonaviy texnologiyalar va monitoring tizimlaridan foydalanish;
- bemor xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, shoshilinch holatlarda malakali hamshiralik yordami bemor hayotini saqlash va klinik natijalarni yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, maqolada bayon etilgan algoritmlar va yondashuvlar amaliyotga joriy etilganda, shoshilinch tibbiy yordam sifatini sezilarli darajada oshirish mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda Shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami zamonaviy tibbiyot tizimining ajralmas qismi bo'lib, bemor hayotini saqlash va klinik natijalarni yaxshilashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, hamshiralarning bilim darajasi, amaliy ko'nikmalari va tezkor qaror qabul qilish qobiliyati shoshilinch holatlarda yordam samaradorligini belgilovchi asosiy omillardir. Shoshilinch holatlar turli guruhlariga bo'lingan bo'lib, har bir holatda hamshiraning vazifalari va yordam algoritmlari aniq belgilangan. Reanimatsiya va intensiv terapiya bo'limlarida hamshiralarning bemorning holatini doimiy nazorat qilishi, sun'iy nafas oldirish va dori vositalarini to'g'ri qo'llashi natijalarni sezilarli darajada yaxshilaydi. Shuningdek, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, hamshiralarning kasbiy malakasini oshirish, simulyatsion mashg'ulotlar va doimiy treninglar shoshilinch holatlarda tezkor va samarali yordam ko'rsatishni ta'minlaydi. Kompleks yondashuv, zamonaviy texnologiyalar va klinik protokollarni joriy etish yordam samaradorligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdullayev A.A. Shoshilinch tibbiy yordam asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2018.
2. Ismoilov I.I. Reanimatsiya va intensiv terapiyada hamshiralik ishi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
3. Karimov U.K. Ichki kasalliklarda shoshilinch holatlar. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, 2019.
4. Qodirov B.Sh. Tez tibbiy yordam va reanimatsiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
5. Xolmatov M.M. Klinik hamshiralik ishi. – Toshkent: O'zbekiston tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2017.